Веслав Рудзький: «Леся Українка розрізняла лицарство»

Веслав Рудзький.

Веслав Рудзький — польський актор, режисер, педагог. 1971 року закінчив Вищу театральну школу у Варшаві (акторське відділення, педагоги Олександр Бардіні та Ервін Аксер). Працював актором у театрі міста Бідгощ і в театрі «Популярний» у Варшаві. 1981 року закінчив режисерське відділення того ж навчального закладу. Поставив понад 60 вистав, серед яких «Жебрацька опера» на тексти XVII століття в театрі ім. Шанявського у місті Плотську. У 1991–1998 роках був директором Варшавського осередку культури, де на кошти європейських країн організовував міжнародні конференції з проблем фінансування культури для діячів театру країн Східної Європи. Видавав двотижневик «Варшавський інформатор культурний». Налагоджував контакти з українськими театрами, зокрема зі Львівським театром ім. М. Заньковецької та Польським театром у Львові. Викладає методику театральної роботи і технологічні основи театральних професій на кафедрах театрознавства і культурології гуманітарного відділення в Університеті кардинала Стефана Вишенського (Варшава). Під патронатом міста Варшави ставить спектаклі з дітьми із обмеженими можливостями.
2002 року у Львівському театрі ім. М. Заньковецької поставив спектакль «Івонна, принцеса Бургундська» за Гомбровичем. У вересні 2011 року у Волинському академічному обласному театрі ляльок відбулася прем'єра «Камінного господаря» Лесі Українки в його постановці за сприяння Генерального консульства Республіки Польщі в м. Луцьку. Ідея цього українсько-польського проекту належить Генеральному консулу Польщі в м. Луцьку Кшиштофу Савицькому.

Бесіду веде Лариса Брюховецька

— Пане Веславе, можна сказати, що ви своя людина в Луцькому театрі ляльок...
— Цей театр відомий у Польщі завдяки міжнародному театральному фестивалю «Різдвяні містерії». Я чув про нього ще років сім тому. Високо ціную його художнього керівника пана Данила Поштарука та його організаторські здібності.
— Данило Андрійович розповів, що консул запропонував вам поставити Лесю Українку. У Львові знайшли переклади польською і ви, прочитавши всі її драматичні твори, вибрали «Камінного господаря».
— Але я перечитав і оригінал.
— Леся Українка зацікавила вас?
— Гомбрович якось висловився про польських романтиків: ми дивимось на них через марево величі й, підпадаючи під вплив такої оцінки, не заглиблюємося в їхні твори. Очевидно, те саме можна сказати і про Лесю Українку.
— Хоча не всю її творчість можна віднести до романтизму.
— Леся Українка багато виносить з романтизму та європейської інтелектуальної традиції. Однак їй не таланило в сценічному прочитанні її творів. Хоча її ставлять в Україні, але не завжди заглиблюються. Її цікавило пограниччя православ'я і католицизму. Вона добре знала польську мову й мала намір перекладати польських письменників, спектр яких був дуже широкий, від Конопницької до Пшибишевського. Вона була зручна для радянської системи — у її творах знаходили революційні мотиви й акцентували на них. Але не можна інструментально трактувати такого автора. Забувають, що в неї було багато іронії.
— У Лесі Українки були свої переконання, високі моральні цінності, поняття про честь, вона ними керувалася в житті і вони присутні у її творах. Вона шукала ідеалів лицарства у минулому.
— Але вона розрізняла лицарство. Командор у «Камінному господарі» виголошує слово про устої, суворе дотримання моралі, звичаїв і водночас він прагне вбити короля, щоб самому захопити трон.
— «Камінний господар» — твір, який театр полюбив відразу. У цій драмі відточена думка, вона викликає найрізноманітніші рефлексії. Але слід пам'ятати, що писався він у добу європейського модернізму.
— Леся Українка творила свій модернізм. «Камінний господар» — це феміністична п'єса. Центральна постать — донна Анна, і саме вона підкорила волю Дон Жуана. Тож виникає питання: хто камінний господар? Командор прагне привласнити собі якомога більше влади. А влада — це смерть, вона всіх, хто має владу, робить кам'яними. Від влади людина кам'яніє. Але цього було б замало. Є ще одна важлива думка: всі ми живемо, щось робимо, але забуваємо, що приходить щось кінцеве — смерть, яка і є камінним господарем.
— На підготовку цієї вистави пішов усього місяць. Такий стислий термін потребує великої концентрації зусиль. Як вам працювалося з українськими акторами, іншими творцями вистави?
— Це вже мій другий проект в Україні. Перший був у Львові, де в мене чимало однодумців, серед яких і художник-сценограф Олександр Оверчук, який оформив і цю виставу. Було непросто. І не тільки тому, що специфіка акторів лялькового театру інша, аніж акторів драматичного — їм не доводиться самим грати на сцені. Але якби в них нічого не було, то не було б з чого брати. Вони молоді, їм дуже хотілося це зробити — і в них це вийшло. Я високо ціную акторів старшого покоління, скажімо, Олена Бондарук у ролі донни Консепсьйон внесла у виставу свою барву.
— Сьогодні не часто зустрінеш цікавий і вдумливий діалог режисера з таким автором, як Леся Українка. Тим приємніше, що режисером цього разу є іноземець. Вашу виставу було б варто показати в Києві та інших містах України.
— Так. Я думаю, що її варто повезти і до Польщі, вона й там викликала б інтерес. Мрію, щоб її побачила українська діаспора. Для польського глядача це невідомий автор. А думки у цьому творі глибокі й актуальні. Свобода й обов'язок. Влада почуття і влада інституційна.
— Я бажаю щасливого життя вашій виставі, яка є для інших постановників прикладом вдумливого підходу до класичного твору.